

Эл мүлкүгө алчы технологияла сиздирилегиле

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

- Россияни ВТО-гә киргезине уа не айтып турасыз?
Аграрийлерге европала эманда америкалыла жа эришалтыкыдыла.

- Битеудия сатуу-алуу организациага киргезини бөлөмю андан ары айынууа себеплик этеригини бля кыаллыгын заман керткээр. Эл мүлкүнө аичтынуу кырал программасы (2012-2020 жыллар) жарашдырыла туруп, ВТО-ну көп илмегери эсе алынганыдыла. Бусагытта биз аны хатасын бля хайырын иги тигире, бирге эманда зараны не кадар аз болууна амала табарга борчлубуз.

Кылай-алай болса да, этилен иле бой салырга, жаңы болуулага кызыгырабыз, жаңы жарашдырыга керекби. Багыла бля кылай болуунуз, россия эманда регион продукция чыдалыгын бля кыаллыгын эманда билген кыялынды. Ал кезде кырал бөлөмгө себеплик этер эманда чыдарга болушур деп ийнанайбы.

- Эл мүлк жерлени не кадар фидмалы хайыралынуу юсонен көп айтылды. Ол жаны бля республикада хал кылайды?

- Кыбарты-Малкварны неманда муниципалитетлени иеликлене деп болган жерге жарашдырыла арендага 49 жылдан көп бол-

магын болжалга бериледе. Келишимге кыл сала туруп, арендатор жерни тийишсизча хайыралырга борч алады. Андан сора да, эл мүлк жерлени кылай хайыралыгын ларына контроль этер ююн, республианы Правительствогө сунуу бургузу бля ведомствала аралы комиссия кыралгангады. Ол, тохтадырылган график бля районлага, элге блярып, тинтиле бардырады, кертгени, билгени Правительствога билдиреди.

Аны бля бирге биз бусагытта жерни энци иеликге берюню амаларына да кырай турабыз. Аланы суюзуге жамауатны да кошканыбыз. Адамларыбызны

асламысы Кыбаргы-Малкварда жерни энци иеликге берюню жаңы болганды. Болсада жерибиз аз болганы ючюн энци иеликге берюу политика магыаны утады. Ма о биле ахыр онуу этгенден бир кеек тыйал турды. Иагыргыга жараклык тойлодо, не уяак затны да эсе алы, халкыны асламысына тап келик юню чыгарырга керекди. Алай бир зат баямды-эрте-мен болса да, жерлени энци иелени кыраларына бермек болушк тойлодо. Алайсыз агропомышленосте сфераны хайыры айнытыр онг жокду.

«Сельская жизнь», №70, 2012 жылды 25-чн сентябрь»

«Едина Россияны» жангы проекти

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Бу законопроекти жарашдырыга Кырал Думада болган партияны барысы да кыашханларын анта да сизиге салдыра. Ол нени киргозтөди. Бизни оюмларыбыз келишимге да болур, биз башка-башка партияла бля фракцияларга да керекби, даулаштырга да болур, алы барыбыз да, бек алгы, кыралыны сейрлерин куюуларга, аны кылай тап эсе да, алай этере керекби. Аны бля байланы битеу политика партияны эманда саруай власть системаны баш кыралгандан бирери миллет ююн кыайгырган, аны ючюн жууялы болганын сезген элитаны кырау болганын

черттирге керекди. Властын толтуруу эманда законла чыгарынуу организациадуу кулукулуктарыны ыркыларын, ахчаларын тыш кыралды сактаганын ол борнуу толтурууга арталыда себеплик эмдейди. Властыда тургыныла битеу жашууларын, келир заманларын да Россия бля байланы этерге керекдиле, кыауыга чыгып иш кылас, тышына кепил кытуурума деп турмай. Мен тыш чиновникни неманда депутаты тыш кыралдады ыркыларын, ахчаларын туткандыра да миллет кыркызуулууга кыркызуу саладыла деп алай окуна айтырчы эдим.

«Национальная элита» деген проекти юсонен айтканда уа, ана керек башында сагынганын сиз законопроекттени жамауатын сую-

зуюне бериге белгиледи. Алай болса, коррупцияны жогул кесюню, кырал кулукулуктарыны тышына кырал турууларын тохтагтыну хайыры амаларын табарга онг чыгарыкты. Баямда «Жамауаты аны оюму» деген фонд бардырган соруулага көре, Россияни граждандарыны асламысы «Едина Россияны» законодателный башламчылыгы жерле болганын эсерттирге сиеме. Соруптачыны 65 проценти чиновникле тыш кыралдады ыркысы сагылыгыра эманда ахчаларын тутарга эркин этмеюну тоозе санагандыла, аны кырауу жалана 10 проценти селетени.

Законопроекти жамауатын суюзуюне берилгенден сора бизни партияны башламчылыгы

жаңы болганыны саны иги кеекче эсерегине ийнанма. Алай власть системаны не кадар ачык этер ючюн коршеде оздургурга да жарамды. Коррупцияны тохтагтыну амаларын илзеюну жолунда жаңылыгырга жарамалыгын биз аныгарга керекби. Артыкча прау жорууларыны хайыралынуу хар атпадан арта не чыгарыгыны алгандан көре билге тийиш лиди. Тыш кыралдады ыркысы сагып алырга, ахчаны тутарга эркин этмеюу регионала артык магыаналды деп сунмайма. Аны себепли алай закон хар субъект да кеси тереин чыгарса иги болур дейме».

Татьяна ГЕДГАОВА, жазып алганбыз.

Сабий сагалага тизмеле кысхартылынадыла

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Андан сора да, бусагытта Эл-Бор, Чегем, Проходна, Золск, Терк, Май райондада сабийге жерле бютон көп жетишмек кыялынадыла. Бир-бир болуула уа сабийле иргире дерге кеңирича онгла жокду. Ол да ата-аналага чырмаулук этгенин чертгенди.

Талина Ивановна уа юйордеми, сабий садманы игиди сабийге, деген соруну салгы. жууяны да кеси бергенди. «Сезюс, сабий садда, дегенди ол. Не дегенде ала юнюн узунуна койртыючюлени көз туурадындадыла. Мен башчылык этген гимназияда жашчыкыла бля кызычыла, биринчиден тертючю класска дерге окуп, билим аладыла.

Ала эртенликке гимназияга келгенде дөрсөдө отургадыла, тооше аш-суу ашыгыла, андан сора бир кеек солуп, хауада ойнай, койге берилген дөрсөрин этере отургадыла. Бек башы уа гимназияда алага башланган топу битим берю ючюн хар зат да барды.

Дагыда биз сабийлени адетте, кылыкка да койрөбети. Ала бизден сора окууларын андан ары кыайда бардыра эселе да, ызылардан барып, окууларын хар четвертирге кырадыла. Махтанып айтанча санамалык, алыкча да аланы араларында осал окууган неде кеси тапсыз жюроттен сабий чыкмаганды.

Татьяна Симорова да «Аллы сабий садда койрөт келгени бля койде тургыны башхалгыра олуу болганын белгилегенди.

Сагыланганлыны кыраууу.

Биринчиси, эркин эркин жюрютеди, көп заттан капарлы болуп келеди, дегенди. Ол, РФ-чи Президент 2014 жылга дерге шешюу бля сабий садманы араларында проблемаланы тамамларга деп, алай бор салганын эсепте, бир-экиси юлгоге келтиргенди. Биринчиден, сабийле шолкыга дерге кеңиричен учуредилени ашыккери кимге да ачык болууча этере керекди. Экинчиден, алыны хар не керекле бля да тышкы жалчытырга, бек алгы уа аш-сууларын тынгылы этере тийишлиди.

Сез энци иели сабий садлага жеткенде, Ирина Тимеркова ала республикада жоланда он-

беш болганын билдиргенди. Барысы да налог инспекцияны боисунунда болганын себепли Билим берюу министрствону жаңыдан контроль болмаганын чертгенди. «Болсада, дегенди ол-министрствода комиссия барып, аланы болумларын тинтеди, биз бир торлюо чурум тапмайбыз, аны айтанч, алада хар не да стандартлага келишеди, тапды. Алай сабий садлага санларында кыялары болган балчыкыла да жорюгеринде да биз иги шартка санайбыз. Алай сабийни анысы, атысы да дөрсө башлагычыны кыларында олтурурга эркинелиди».

«Төгерек стола» бир-бир элдеде, райондада шолканы бириктириюну юсонен да баргыанды. Базалы шолкала билим берюнуу кичестюсу ириленидири мураатда кыралганларын чертип, Ирина Тимеркова, жарысууга, ата-ана бля бизни аныламаналыла деп жарысганды.

Ахырында «Сабий садманы сабийге» деген экинчи Битале убойек конкурса кытышкангыла грамотала берилгенди. Аланы араларында Галина Иванова, Мырзаланы Лейла, Аксана Гужева да бар эдиле.

ХОПАЛГАНЫ МАРЗИЯТ, Сураты автор алганды.

Терек бахчылыкты

Файданы аслам алынуу амалы

Арт эки жылны ичинде Терк районда терк айыганын көпжылкы битимле 50 гектарга орнатылгандыла. Тыш кыралды технология бля тирликте терк берген терек башчала кырады суюнгени хар бирине да жер участка бөлүмү эк кредитле алыу жаны бля болушук этиледи. Келир жылда бу жаны бля муниципалый целевай программа хазырдан башлауу мурат барды. Бу сунууну кенг жарю ючюн, Арик элде бир кыаум жерлени арендага алып турган чекленген жууялыгыгы болган «Три-А» обществово район семинар бардырыганды ол жайлыгыга көп специалистте кытышкандыла. Бу обществов италылы технология бля терк айыганын терек бахчалары 2011 жылда кыраган эди, аладан а байыл бирини тирлик алынганды.

Семинарны ача туруп, Терк районну администрациясыны башчысы Максим Паногов быйлы терек бахчалары кырау районуу агропомышленосте кеңиритени айнытуу баш жерларынды бир болганын белгилегенди. Районуу тап тупракча жуа жомиле бардыла, бизде башчы башча райондадан эсе 1-2 мылкы башча аяла жетерди. Эл мүлк

производство бир бөлөмю да бермейди жерни бир гектардан алай бахчана улуу фанда. Сез ючюн, деп черттенди андан ары администрацияны башчысы, мир-зеулукле бля тенгештердеде, жемчи битимлени фидальлыкларына он кереден бийкиди. Кертиди, алай терек бахчалы кыраура кыоранча да көп этиледи, биринчи жылда хар гектарга 1,5 миллион сом кетеди, алай 3-4 жылдан проекте кыраатылган битеу ахча артка кыраатыды.

Терек бахчылыккада жаңы технологияны хайыралынуу иги

оюсонен капар айтканды. Биригиуу келечилери бу жаңы затны билир ючюн, Италыяга барган эдиле да, зыгытпаны да андан референторла бля келтириди. Бахча кыраура Арик элди жерленин топурагы алай иги тойлодо, аны бля байланы италыяны специалистлени болушуклары бля жерлени тингенди. Анализ киргозтөтпеге көре, азыгыла тап болууга тошооп борю ючюн, топуракча кышкык халда кылайла элементле кыраурага кереклиси тохтадырылган эди.

Семинарда кытышканча быйлай терек бахчала кыраууу технологиясы эм алада ишленген энци техника бля тынгылы шагырыленгенди. Буз уругура кыауау сатканы тартымга а болмаймыды деген сорууга предпритияны агроном Сафарби Тургуеве ол терек бахчалары бир-бир кескиди, дегенди. Шендо энци кетериге жазырапна турасык, не кадар бусагытта буз уругу кыркызуу жокду.

Биринчи тирлик жылыгып, октябрдагы тапдырыгыра, семинарда кытышканча голден-дендиси татынуу кердиле, алыны оюмлары не ку, алапматы.

Замира КУАНТОВА, Терк районуу администрациясыны пресс-службасы.

Кенгеш

Китап окутуу башланганы саны азайганды

Россияда жашооганын 46% не китап, не газет, неманда бир башка зат окуйманды. Арт жылда биз кыралда басмандан чыкканы китапаны тиражорла 150 миллионго азайгыанды. Бир областта уа 6 китап эм 22 энци ички каткан тожонне ишлейди. Кыралыбыз, окутууны койгандан сора да, оман ише билерил, адамла бузулуп барганын да баямды. Битеу ол затланы юсонен бу конюле Нальчик шахарда Россияни китапала басмалуучуларыны Ассоциациясыны кенешинде айтылды. Аны ишине уа кыралы 12 субъектин келечилери кытышканды. Ол санда 62 энци ички каткан тожонне Москва, Умуртия, Карелия, Башкортостан да бардыла. Китап басмаланы башчылары миллет китапаланы чыгарынуу, кутураланы бир бирге синдирюню, китапны болушугуу бля, биринге культура араны кыраууну эм кесирини эчкиликте болган китап басмаланы битеуросей эм халкыла аралы форумдага киргозюню проблемаларын создыла.

Көрмөч

Жыйылуу Кыбаргы-Малкварны Гуманитар тинтиуле бардырган институту мажымада улуу китап көрмөчүн башланганды. Ары «Периодика», «Ир», «Белый город», «Двор», «Баско», «Умуртия», «ИМГ», «Дагыстанны китап басмасы эм башкала кесиринде чыкканы китапаланы келгенди. Кыбаргы-Малкварда а аны «Экспресс», «КБГ»-эм Мария бля Виктор Котларованы китап басмалары кытышкандыла. Кенеште келгенде алага көз кырамыларын билдиргенде эм мындан ары саяк бир бирге тутулуучу эте ишлерге онуу эттенди.

Сабий литература, тарыхны юсонен ишле, илмуну башча бөлөмөриден чыгарыла, онуу китапала, жер-жерлени арикулдарын киргозтөтпө фотоблог, халкы чыгармачылык, худомжесте литература, орус кулулары бля литератураны гиче миллеттени айнытырга кошумчуларын ачыккагадан куталады. Россияни этноатласы, миллет литератураланы келечилерин чыгармалары - көп эди сейрлик китап анда. Аланы барысын да Кыбаргы-Малквар Республикага сагыла кыялынады.

Көрмөчю Россияни китапала басмалуучуларыны Ассоциациясыны президенти «Белый город» китап басманы генеральный директору Константин Ченевев ачыды.

- Бусагытта бизни кыралда миллет литератураны басмалуу тынчы тойлодо, деп черттенди ол. - Ала республикададан хаза чыкмадыла. Кавказда басмалуучуларын ошол регионда кырадыла аитрге амал илзеу, бизни жыйлыуубузну бек магыаналы ишлеринден бирди. Нальчикте улуу китап тожонле бардыла, алада хар миллетти да литературасын кырадыра онг баргыранда бусагытта уа, жарысууга, алай онгла жокду. Сизни шахарыгыда регионалы китап басмаларын келтири энци араны кыраурага оукура керек болур, баям.

Китап башчылары битеуросей окутууны жарашдырык улуу болуук эди. Коммерция халда ишлегенде китапдан да хайыр чыгарырга юрөшөдиле. Тапаркыла уа жаңы да багылары

улуу болган, кавесталары уа, бастауу асманда салдыла. Бери Москвада басмаланган көп сейрлик чыгарма жетмек окуя кылды, сизинилени уа ара шахарда бир заманда да көрмейдиле. Аны бля байланы китапала сфераны башланганды. Ол жарысууны айтып, биз бусагытта РФ-чи Президент Владимир Путинге документ жарашдыра турабыз.

Кыралда басмаланган китапаланы алып кырасык, олганы кавесталары бийкиди. Полиграфия жаңы бля да бизинден артка кылаймыды. Биз жылды бек иги китабын сайлау жаны бля ючюне бардырабыз. Алада гиче регионда чыкканы китапала не заманда да алычаны санымда болуучула. Саулай алып айтады уа, регионда китап басмалуу бийик даражарды. Москвада бля Санкт-Петербургда чыкканы кырады ирилери ала - дегенди Ченевев.

Кырал кыайгырылуук керекди

Кенешини ишин КМР-чи Правительство башчысыны орунбасары Уналаны Кази ахчанды. Ол айтканга көре, бусагытта китапны дөбөрүн өздөкорюду кыралны жаңыдан улуу болушук керекди. Ол жаңы бля бизни республиканы башчылары колларындан келгени этгендей турлукудыла. Културуга эсин бургурга изделген адам биринчиден китапны кырады. Бусагытта аны койртыу магыанасы зат болгыныгы китап, информацияны сактагы аны себепли, кесирини сыяйн бир заманда да тас этерик тойлодо. Усталыгын өздөкорюген адам да кырал жашалгычы кырады. Нальчикте биринчи типографияны революцияга дерге окуна таубуни Орусуйланы Исмаиль ачыды. Алай бля китап чыгарынуу бизни республикада 100 - жыллык табыла барды. Биз бу ише аспаптар бурго, буюн бол алай ишлекби. Китап, билим бергенден сора да, жак тейлоно койртыуге, адамны културасын кетюрусуку улуу кошумчулык этеди, халкыны ара-алдыра кырады. Биз битеуросей ишлегенде китапдан да хайыр чыгарырга юрөшөдиле. Тапаркыла уа жаңы да багылары

денти Олег Филимонов айтканга көре, быйлы кенеште кыралны бирси регионларында да бардырылгычдыла.

- Кертисин айтканда, миллет литератураны басмалангана бек аз тобөшөдиле. Бир бирлерин юсонен да артык улуу халпары тойлодо. Улуу кермөчүлө да кыралыбыз Москвада башча бир кер жыйлыбыз да, ол заманда уа миллет литература, ол кыраар басма ишени ичинде жулугуп, тас болуп кылады.

Шендо кыралда 3200 китап сактан тожон ишлейди. Хал быйлы тура, аладан 200-оо жылыны ыоюну жабылган этерикди. 100 миң адам жашамаган шахарда китап сатуу бля киши да койрөмөйдү. Киптапаны адамлага жетире улуу болушук уу алганы почта этгенди, эрте заманда китап сактан автовокзал да жорюгенди дахы жерле. Ол зарпаны барысын да жаңгырты ишлерге керекди. Окуу литератураны алып айтканды, аны оюк-оюк сөйкөсөрдө да, сатып алырга керекдиле ата-анала, алай, аланы кавесталары полиграфия, магына жаны бля да жылдан-жылга тоше барды.

Адамалы окутууга кытайыра бек магыаналы да, бек кызылы да ишледен бирди. Аны бля байланы башка-башча региондада торлюо-торлюо программала жарашдырылганды. Сез ючюн, Ташкандан хар жылдан улуу проблеманы тамамларга 200 миллион. Башкортостанда уа 100 миллион сом берилди. Россия Федерацияны саулайын да алай айтканда уа, «Култура» миллет программаны чектеринде, китапала жалаңда 100 миллион бөлөмдү. Бусагытта Кырал Думаны жаңыдан кыайгырылуук севиле башланганы да бек кыуандырды, - деп халпарлаганды Филимонов.

Москвадагы кырал университети китап басмалары директору Алла Матвеева жарысганыды, илму литература 200-300 экемпилерлик бля басмаланады. Аны башча жерге жибериге амал табылмады. Тиражы улайтырагы уа онг жокду. Быйлы кыралы алай бийик билим берген ююно китап басмасына 256 жыл толганды. Алай аланы продукцияларын а, хар заманда да излеп табымай окуяну турмуу китапаланы, киши да окумай кырады.

Кыбаргы-Малкварны Аспалы информация оргална жаны бля кырал комитетини председатели Мухадим Кумахов да бизни республикада жашыра кырады, аны оюк-оюу толуга айтканды.

Бир бирге болуула ишлерге тутулуучулугу бусагытта Интернет этерикди. Бир портал кырал, анда чыкканы китапаланы юсонен билдиргенде жазыла турасык, аны оюк-оюу да терк табарыдыла да деген окумга келгенди китап басмаланы оючулары.

ГЕРИЙЛАНЫ АСИЯТ.

БАНК

Гиче бизнесге - манг себеплик

Россияны Сбербаны Кыбаргы-Малквар Республикада жашауу аныла «Бизнес-Старт» деген жаңы кредитти болушугу бля бизнес ишени жокдан башларга онг болганын билдиреди. Ючюн юсонен Сбербанк Россияни ачык акционер обществово Кыбаргы-Малкварда бөлөмюну управлююшисини орунбасары Мурат Тутуков бу конюле Нальчикте бардырылган пресс-конференцияда айтканды.

Бу кредит Франчайзинг компаниялары хазыр оюноларынды бирине кире бизнеси жокдан башларга бериледи. Клиент рынокда эртенден берги да даражалары өскөн эсе онулардын бирини сайлады, сез ючюн, юс киимиллени тожонни, маникор студийаны, кафени, праечнейи, спорт-салуук сакылау араны, машинала жуууу керек, дагыда азыгыла тап болууга тошооп борю ючюн, топуракча кышкык халда кылайла элементле кыраурага кереклиси тохтадырылган эди.

Семинарда кытышканча быйлай терек бахчала кыраууу технологиясы эм алада ишленген энци техника бля тынгылы шагырыленгенди. Буз уругура кыауау сатканы тартымга а болмаймыды деген сорууга предпритияны агроном Сафарби Тургуеве ол терек бахчалары бир-бир кескиди, дегенди. Шендо энци кетериге жазырапна турасык, не кадар бусагытта буз уругу кыркызуу жокду.

Биринчи тирлик жылыгып, октябрдагы тапдырыгыра, семинарда кытышканча голден-дендиси татынуу кердиле, алыны оюмлары не ку, алапматы.

Замира КУАНТОВА, Терк районуу администрациясыны пресс-службасы.

болганын билим борчду, аны анализганысиз а Сбербанк бардырады. Андан сора да, бу банк, хакы алмаганлай, предприниматель ишени а аптамаларына койрети, маркетинг, налог эм бухгалтер эсеп жаны юсонен Сбербанк Россияни ачык акционер обществово кредитте, деп белгилегенди Тутуков, ол Сбербанкада, битеу Россияни керек продукттарыны анда да бек жаңы затты. Банкка алайда практикага алганы ахча бериге оюймай эдиле, не дегенде ала артка кылаймаган не заманда да кыркызуу болгындады. Ол а бек алгы иш башланган предпринимательны сынауу, кырайсы бизнес бля короршиге неманда башча бизнес-проекти сайларга анылауу болмаганы бля байлалды.

Бизнесин ачар ючюн, Сбербанк кредитте бек улуу өлчөмю он миллион сомду, ол 20 жылдан 60 жылга дерге жак санлары жеткен предпринимательге 3,5 жылга дерге болжалга бериге деген оюн барды.

Аны процент ставкасы 17,5 проценти. Андан сора да, банк биз-

несин башлар ючюн, изленген ахчаны өлчөмүн 80 проценти бир жолго бериге болушук.

Пресс-конференцияда билдиргенден көрө, алганы Сбербанк жокдан иш кыраура кредитлени бек заманда да бермөчү эди. Финанс болушугуна жалаңды кесирини хазыр бизнес-планларын банкка келтирген клиентле алгырга болдук эдиле. «Бизнес-Стартта» уа баш излем арт юч жылы ичинде предпринимательлик иш бля короршогон кезиди.

Башда айтылган банкны бизни республикада бөлөмю быялыны озган тогузу айны ичинде гиче бизнесини 700 субъектерине 1,07 миллиард сом багысы кредитле бергенди. Андан сора да, ол субъектлеге «Доверие» деген кредит продуктла берюу да жашауда бардырылгыч теребергенди. Аны чектеринде бисонюлөгө 1,5 миңге жууук предпринимательлерге 300 миллион сомга жууу кредитте берилгенди. Бу керемдуу уа Север-Кавказ банкны системасында бек игилден бирди.

ЗУБЕР УЛУ Х.

САБАН ИШЛЕ

Нартух бай тирлик береди

Май муниципалый районда нартох кыраууу тирлик жыйуу бу конюле кыстау барды. Илгикни битеу формуларында болган мүлкөлдө бу мурезюну гектарыны тирлик бергенди. «Красная нива», «Ленинчи» эм мүлк кооперативле керюмдөле хаза кылаймы бир кибикиди. Котларквачкыла болган бахчаларында 450 гек-

тары, новованоквачла уа 500 гектары организациа Эки мурезю да чыдарылана 3150-шер тонна мурезю жыйганды.

Кесирини жерлерини жарымын бу битимни өздөкорюду бля «Аграрфинанс» - Алайчан-проекттин ачык акционер обществово механизматорлары 600 гектарлардан 300 гектарды тирликин жыйып бошгадыла эм шендо 1800 тонна мурезю-

лук нартох хазырагандыла, гектары тирликлиги уа 60 центтерди.

Быйыл мүлкөлдө бля аренда-торлопа бу битим хаза кылаймы бир киби бай тирлик бергенди дегенде предпринимательлерге 2100 тонна мурезю нартох жыйлганды, саулай районда уа бу конюле 15,7 миң тонна.

Бизни корр.

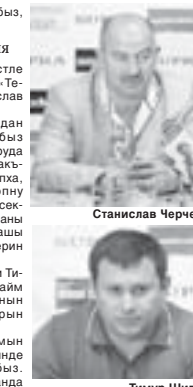
ФУТБОЛ

«Терек» усталыгынын көргөзүмгөндүгү

Россейни кубогу ючюн турнирини 1/16 кесинде Нальчкени «Спартак» кеси майда...

учуладан сора да Грозныйни командасы жаны болуп да иги кесек адам келген эди. Футболчула...

Пресс-конференция Матчдан сора журналисттерге бля болгон жөнүндө «Терек» баш тренери Станислав Черчесов былай айтканды:

Станислав Черчесов.

«Терек» капитаны Ризван Ушев матчдан сора берген кыска интервьюсунда былай айтканды:

«Ургун тобуму Нальчкеге бизни көлдөрдүргө келгенге жералайма, артыктыда Чералендан-Узловай элиге, ветерандыбызга - Рахманга. Сау болсунла барсыда да. «Спартак» иги команданы, алай бий...

Оюнну биринчи жарымын кытдыргыбыз, экинчисинде уа жетишим болдурганбыз. Ол «ауруу» бизни хар заманда да кыйнады. Футболчулага оюнну битеу 90 минутна да кесиизни аймагындагы бериги дейме. Алай майданда хар зат да башка торло болуп кылады. «Терек» ойгончлоке бек кючло командаладан бириди, ол себепден хорлаган да оюннга көре этгенди. Мен алагыа Премьер-лигада башка турнирлерде да жетишим тежейме», - дегенди ол.

«Оюн команданда бу футболчу ойнагандыла: «Спартак-Нальчик»: Коченков, Засеве, Джудович, Чернышов, Багаев, Татарчук, Шогенов, Замалиев (Сирадзе, 48), Болов (Дрожжин, 53), Коронов (Рухаиа, 64), Чеботару. «Терек»: Амеличонко - Варкен, Георгиев, Иванов, Комаровский, Полчак, Учиев, Лебеденко (Павленко, 89), Низовцев (Амilton, 62), Кудряшов, Макушевский (Митрихин, 74). Сары картчаланы Шогенов, 59, Полчак, 26, Иванов 59-чу минутнада алгандыла. КЪОНАКЛАНЫ Хасан.

САУЛУКЪ

Дорбунда багылыу

Тзулу дорбуланы багыу кючери болганылар эртенде белгиледи. Температураны, мыллыкны, хауаны торнемей бир халда турурулары, хауда тзулу тылпууну кептюноу - былай барсы да адамны харчына саулуугуна ахшы себепки этгенде: спелеотерапия, терлеу-кюле суруулуга дарманлоо хайырланмай, багымуу ахшы амалды.

Жерни туюбонде эм башинда Багымуу магнанысы чыгаруу ючюн, дорбуланы микроклиматтаринда узак болжалты заманын турурга керекди. Алай шендою спелеотерапия жаланда тайбигат дорбуланы эм тзу хызылган жерлени хайырлангыч бел чекленип кыламыды. Шендо тзу долбунагы ушаттып ишленген спелеокабинетте бардыла, ала аз туююпюле. Дорбунда хайырлангыч амалга кеп курулганда, улуу медицина учрежденилада СПП-фитнес аралда кыралдыла.

битеу алып айтканда, бир кибикди. Аэрозольданы иге солуп алуу хыпиркин жукартады эм аны ёпкөледен чыгышыуу терклендириди, алай бля уа солуу органданы ишлеуерине болушук этеди. Хайырлы микроклиматтени кескичерини орналган хауа хаталы микрофораланы айнууну акырылдангырды, воспаление болмача этеди. Меклямы ичинде аллгергендени эм микробланы болмаганыларны магнанысы да бек улупуу. Аны бля бирге уа, отрицательный зарядлары болгон ионла адамланы халларын игиленидриди, тавушуулука бля тегереки башны монтуку болуму уа мыыны игиден иги ишлери гин себепки этеди.

Неден багыды Спелеотерапия астамдан, эски бронхиттен, эмда солуу органдары кыйналган адамланы барсын да багырга болушуркуду. Андан сора да, тзулу тылпуу хауаны иге солуп жутуу тери аруулары болган, нейродермиттен, экземадан, псориаздан кыйналган саусула да баша айтылган амалды багырга болушуркуду. Социальный позитива бешом - 42-66-39, 42-66-71. Письмоу эм респалем бешом - 42-37-94. Телмакча бешом - 47-31-28. Сурат алычууа - 42-68-72, 42-66-76. Бухгалтерия - 42-30-87. Операторла - 47-26-26, 42-39-65.

синачуу адамлагы да ахшы болушуркуду. Специалистте айтхандыла, бу амалны 10-15 сеансын алган адамны халы отпускин тенгиз неда тау курортада тюрюген адамныкчыла болушукту. Шендою спелеоог учрежденилада багыу севанланы узумуклары сутканы ичинде 2-ден 12 сагыта дериди. Жер туюбондеги бир-бир санаторийледе пациентле керчелерге окуна кырайдыла, спорт оюмданы да бардырадыла. Болсада спелеотерапияны кезиунюде этилгере жарамган ишле да бардыла - бютонада бек а вентилери арууган эм бронхит астамлары болган саусулагы.

Тзулу накут-налмас Битеу дунинда эм белгилти спелеология багыу учрежденилагы Чехияда эм Словакияда карстовый дорбуна саламдыла. Европада бек игилени араларында Закарпатьяны (Украина) Польшада Велючичини тзулу дорбулары да бардыла.

Кыргызыда уа тау спелеостанцион барды. Бизге кючюну Донецк областыда (Украина) жер туюбонде орналган спелеосанаторий окуна барды. Россияде битеу дунинда окубуна жангыс силвинит спелеология багыу учреждени барды, ол Пермь областыда куулилы рудникде дады. Спелеотерапия багыу Свердловск областыда - Россияи эм кеп дорбулу краиндыла - санаторийле бек кенг хайырландыла. «АиФ. Здаровье».

Театр

Бизде кюнакыда - Кырарчай театр

Арт кезиунде Куулиланы Кыайсын аты Малкхар кырал драма театрада башка коллективтени гастролларын кырау ахшы тереге айланганды. Бу коюле да бизи республикага Кырарчай Театрден кыранды кыралчай кырал драма театр келликчи. Гастрольла 1-чи октябрьде С. Островский «Улуу кыпма, кыралырыс» деген пьесасына кере салынган комедия бля башалырыгыла. Аны режиссер Р.О-ни искусстволарны сыйлы кулукчуу Тохкуланы Борис салганды. Пьеса кырат саудогерчи кийчи, кесини байлыгына ышангы, жаш бийи кызчы келечилик этгенини юсюенди.

Спектакльге актёрле Аксбайлыны Азрет, Аксбайлыны Ума, Бачгаланы Тамара, Хамчаланы Роза, Созарукланы Дахир, Бадалланы Асият эм башкала кыташыдыла. Оюн 18 сагыт 30 минута башаланырыгыды. Сорорулары болганла бу телефонлагы шлешсиниле: 47-50-40; 47-54-37.

Билдиргенди

Кыбарты-Малкхар кырал университетини малкхар бешом 1962 жылда бошуган курсу жыйылуу болады. Ол 30-чу сентябрде юнюдос сагыт бирде Должикюде «Жамиле» кафедре бардырылыккыды. Келиригизни сакыйлабыз. Кырау комитет.

Дарманда кытабы

Бююлгөндө, дарманла багыдан багыт, жалгайдан жалгай кыла барган дунинда, кеп аруудан кутуарган, насыбаны насып кюоша, ахшылыккыла жол ачкан «700 дууа» деген кытап басмаланганды. Аны почтаны бөлүмюле, Карашаев атыл оюндагы кытап тюкенде сатып аларга болушукту. Сорую болган бу телефон бля шлешире болушукту: 8-928-717-32-51.

Гитчечикке кыуачыла

Кюошак кыауумла ачылагыла

Прокладныйи шолгыт дери сабийле жюрюген эки бөлүмюнде - биринчи номерли орта шолкуну 15-чи номерли эмда алтынчи номерли гимназияны 17-чи номерли бөлүмюлеринде гитчечикке ачылыккы мекмиланы хазырлау жаны бля ишле бошода турдыла. Аланы хар биринде жыйырма шабир сабийге жер болушукту.

Алгынчы спорт залданы бля изо-студияны жер-жерли бюджетни ахчасына жангырылган мекмиларында гитчечик жукыларга эмда ойнарча отуола жараштырылыккыдыла. Мебел, башка керекти залга сатып алындыла. Билим берүү управленианы начальнигыни орунбасары Ольга Сухнёва билдиргенге кере, мекмиланы жангыртууга бля оюрудоуу нысына кыратылган ахча беш жок мин сомдан кеп туююлду. Сабийчигинде ала-аналары улуу болушук этгенди.

Андан сора да, 2012 жылда 1-чи июнда «Болушур заман» деген чакырыу бля жанадуурулуку марфону бардырылган жукыла жыйылган ахчага шахар администрацияны оюноу бля айтылган бөлүмюле медицина кабинеттерине облучатель, ш-азыккы болмагыла продукцияда хайырлангыч электромосорука, бузгалычу камавра, горкала билип кытталуучала сатып алындыла. Гитчечик келчиник бөлүмюлене шахарны юнюн бай-

Спорттан хапарла

Ауур атлетика

Артем Лефлер дуняны чемпионатында - Экинчи

Словакияны Кошице деген шахарында бу коюле онжети жыллары толмаган жашланы бля кызыланы араларында ауур атлетикадан дуняны биринчилиги бардырылганды. Россияни жыйырма бек командасынын санында Кыбарты-Малкхарын Артем Лефлер да болганды. Ол Михаил Шкеномда жаруу этеди, кеси да, 77 килограмм ауурлукада эришип, юмюш майдагыла тийишли болганды, деп билдиргенди КМР-ни Спорт, туризм эм курортла министрствосуну пресс-службасындан.

Нальчкени аэропортунда аны алына жууклары, шукалары эм КМР-ни Спорт, туризм эм курортла министрствосуну келчинери, республиканы ауур атлетикадан федерациясыны таматасы Абубекер Озоров да келген эдиле. Ала жаш спортчуну жюректен кызыу алгышылгандында эм мындан арысында бийик жетишимге болурурун төмөнгөндиле. Озоров айтканнга кере, Артем былай жетишимле болууру турса, Рио-де-Жанейрода бардырылык Олимпиадага кыатырла болушукту.

зди. Болсада 350 кыыз бля жаш кырауларына кере бир километрин тири чапхандыла. Эришюде төрт чабуу болганды, 8-9 классланы араларында бек ити заманы 30-чу шаирни келчини Абайланы Анара келгөрттөди. Жашпадан а ол категорияда 29-чу гимназияны окуучусу Батраз Кумушев. 10-11 классланы окуучуларыны араларында уа 24-чу эм 28-чи шолканы келчинери Нина Авабюкова бля Даниил Коротков хорлагандыла. Ала барсыда РФ-ни Спорт министрствосуну дипломлары, майдалары эм кубоклары бля саугалангандыла.

Грек-рим тутушуу

Гёжефлерибиз

Кырууларгандыла

Тырууларга «Болго» спорткомплексде грек-рим тутушудан белгил гёжефде Байзулаланы Юсюнону бля Мырзаланы Хызырны хурметлерине жоралганга кезиюле битеуерсей турнир бардырылганды. Анга кызыланы 8 регионундан 130 спортчу кыташыдыла.

Эришюно кыуачыла ачылууна Элбирс району администрациясыны таматасыны заместител Улимбашланы Аслан, КМР-ни Спорт, туризм эм курортла министрствосуну бөлүмюно таматасы Аналаны Аслан, Лондонда этген Олимпиада оюнуны доммаккы призёру Заур Курамагомедов тренери Локьяланы Юри бля кыташыдыла. Эришюле 8 ауурлык категорияда бардырылгандыла. 50 килограммда уа кеси кырауларын юнюрла сынагандыла.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат. Спартаккиада Ахшы жолга баргытыз! Санырауны Битеуерсей спартакиадалары Саракне бардырылыккыды. Прокладна районда Приближная станицада «Специальный (коррекционная) общеобразовательная школа-интернат 1 - II V классов» билим берген учрежденины алты окуучусу Битеуерсей спартакиадага кыатырла Саракне шахарга атлангырылдыла. Алагы ахча болушукту «Единая Россияны» бля «Росси Сабию фондуну» регион бөлүмюлери этедили.

Грек-рим тутушуу

Гёжефлерибиз

Кырууларгандыла

Тырууларга «Болго» спорткомплексде грек-рим тутушудан белгил гёжефде Байзулаланы Юсюнону бля Мырзаланы Хызырны хурметлерине жоралганга кезиюле битеуерсей турнир бардырылганды. Анга кызыланы 8 регионундан 130 спортчу кыташыдыла.

Эришюно кыуачыла ачылууна Элбирс району администрациясыны таматасыны заместител Улимбашланы Аслан, КМР-ни Спорт, туризм эм курортла министрствосуну бөлүмюно таматасы Аналаны Аслан, Лондонда этген Олимпиада оюнуны доммаккы призёру Заур Курамагомедов тренери Локьяланы Юри бля кыташыдыла. Эришюле 8 ауурлык категорияда бардырылгандыла. 50 килограммда уа кеси кырауларын юнюрла сынагандыла.

Татуна

Ата журтну

кыруулачуланы хазырлау

28-чи сентябрде Прокладный шахарны ара стадионуна аскерге чакырылырга кеп салары жетемегилени кю спартакиадалары бардырылыккыды. Кырауу, саулуку, хорлагыга таукулени эм жарыккы сакылган спорт кырауыга шахарны шолкларыны тамата классларында 100-ден асла жаш кыташырыгыды. Келир заманда Ата журтну кыруулачула торло-торло спорт эм аскер оюнда кырауларын, билимлерин сынагырылдыла. Эришюлени программасында ушук атыу, турикде кыюл кючю синау, астафетга чабуу, гранат сызыу, 100 метрге чабуу, противога кийиу дегенга тата бардыла.

Алиса ТАРИМ.

Чабышыу

«Кросс Нации - 2012» - Солуу паркала

Чабшуну битеуерсей юнононе кегинде жемги атлетикадан төрели «Кросс Нации-2012» эришюу Нальчкени солуу паркында бардырылганды. Анга шахарны шолкларыны тамата классларыны окуучулары кыташыдыла. Жарышга, бу жол аны втдюрокке жауун бир кесек чырмау этген

Прокладный шахар окурун жер-жерли администрациясыны пресс-службасы.

Татьяна ГЕДГАГОВА.

Ата журтну кыруулачуланы хазырлау

28-чи сентябрде Прокладный шахарны ара стадионуна аскерге чакырылырга кеп салары жетемегилени кю спартакиадалары бардырылыккыды. Кырауу, саулуку, хорлагыга таукулени эм жарыккы сакылган спорт кырауыга шахарны шолкларыны тамата классларында 100-ден асла жаш кыташырыгыды. Келир заманда Ата журтну кыруулачула торло-торло спорт эм аскер оюнда кырауларын, билимлерин сынагырылдыла. Эришюлени программасында ушук атыу, турикде кыюл кючю синау, астафетга чабуу, гранат сызыу, 100 метрге чабуу, противога кийиу дегенга тата бардыла.

Прокладный шахар жер-жерли администрациясыны культуура, жаш телю политика эм спорт бөлүмю бардырган спартакиадааны ишине аскер комиссариатыны бөлүмю, Россияни ДОСАФ-ны КМР-де бөлүмю, «Единая Россия» политика партни жер-жерли исполкомуну бөлүмю тири кыташыдыла. Аны баш магнанысы уа жаш адамланы патриот ниетде юйретиюду, ол кыраууны эм саулукуу болуп ёсер ючюн кыайгырыду. Россей Федерацияны Сауттанган коючкерины тизинелерде кыулугу этген даамасын кеп куруду.

Спартаккиада кырауын халда 14,00 сагыта ачылыккыды.

Людмила ПАНОВЕНКО.

Прокладный шахар окурун жер-жерли администрациясыны пресс-службасы.

УЧРЕДИТЕЛИ: КЫБАРТЫ-МАЛКХАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛЯ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактору орунбасары КЪОНАКЛАНЫ Хасан РЕДКОЛЛЕГИЯ: АТТАЛАНЫ Жамал (баш редактор), БЕШАЙЛАНЫ Муталип (баш редактору орунбасары), АЛИКАЛАНЫ Владимир, ТЕКУЛАНЫ Хауа, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЪЮЛАНЫ Борис (жууашлы секретары)

ТЕЛЕФОНЛА: Редактору приёмный - 42-43-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 47-26-22. Жууаны секретаря - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корреспонда - 42-43-52. РЕДАКЦИЈАНЫ БЕ-НОМЛЕРИ: Жамуат-политика бөлүм - 42-67-68, 42-24-02. Экономика бөлүм - 42-66-73. Куулура бөлүм - 42-75-82. Социальный позитива бешом - 42-66-76, 47-27-59. Жанылыккы эм спорт бешом - 47-26-39, 42-66-71. Письмоу эм респалем бешом - 42-37-94. Телмакча бешом - 47-31-28. Сурат алычууа - 42-68-72, 42-66-76. Бухгалтерия - 42-30-87. Операторла - 47-26-26, 42-39-65.

Редакция авторла бля кызыат жюргөтпейди. Кюз жалмагыла рененя этгенди эм ала аркта кытайгармайдыла. Газете басмалыгыны киргизилди айтханын оюмла редакцияны оюму бля келингемге болушукту. Алага айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы оюмюде законна тиришилдикке материалды авторлары кесери жуунапыдыла. Редакция авторлардан 400 этке тизгенди (амалды бля жалгалган 5-6 бек) оюно жамалды. Газете басмалыгыны киргизилди айтханын оюмула редакцияны оюму бля келингемге болушукту. Алага айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы оюмюде законна тиришилдикке материалды авторлары кесери жуунапыдыла. Регистрация номер — 01—0066. Индекс — 51532

Газетини басмагы КМР-ни Астамыны информация органды жаны бля кызыат комитетини компьютер службага хазыр этгенди. Газет «Тетраграф» ООУ-ну лицензиясына кызыат комитетини Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 33 Газетини келсине ташкылары ючюн КМР-ни Почта сыякы федеральный управленины жуунапыды. Телефонла: 76-01-28, 76-01-30 Газетини ронинагыла сагыт ючюн КМР-ни «Республика» акционер обществосу жуунапыды. Телефон: 42-69-34

Номерте графикте кере 19,90 сагыта кыюл салынды. 20,00 сагыта кыюл салынганды. ГАЗЕТИНИ НОМЕРИНИ ЧЫГАРГАЙЛА: Текуланы Хауа - дежурный редактор; Гайыланы Рита - жууаны секретары орунбасары; Зезаланы Лидя (1, 2-чи бет), Бийчекуланы Жаннета (3, 4-чи бет) - корректорла. 36000, Нальчик шахар, Ленин аты проспекти, 5. электрон почта: elbor_50@mail.ru

РЕДАКЦИЈАНЫ ЭМ ИЗАТЕЛЬНИ АГЕНСИСИ: Газетини келир номери 29-чу сентябрде чыгарыккыды. Тиража 3540 экз. Заказ № 2571